

KISEBB KÖZLEMÉNYEK

Dr. Bacsák György

1870—1970

1870. június 5-én született Pozsonyban. A csillagászati és a földtudományok képviselői az idén 100. születésnapjának megünneplésére készültek, de Ő ezt már nem érte meg. 1970. március 4-én elhunyt. Élete példakép volt. Az ember számára is, a tudományt művelő kutató számára is.

Tudományos munkásságát, amelyet ő maga magas kora miatt már befejezettnek tekintett, egyes részleteiben még életében több helyen vitatták.

MILANKOVIĆ és KÖPPEN munkáitól indítva és ihletve fogott hozzá — amatőrként — nagy matematikai felkészültséggel és széles látókörű őséghajlattani szemlélettel tudományos célkitűzéseinek megvalósításához: Felismerni, ill. megmagyarázni az égi mechanika mozgástörvényei és a jégkorszakok közötti összefüggéseket, ezek ismeretében pedig értelmezni a pleisztocén eljegesedések és interglaciálisok kialakulását, időbeli lefolyását. Feladatát megoldotta!

Tudományos munkájának eredményeit 70 éves korában kezdte publikálni! „Mindössze” hat dolgozata jelent meg. Ezek azonban egytől-egyig olyan mércével mérhetők, mint kandidátusi értekezésként benyújtott munkájáé, amelyet az Akadémia egyenesen „a tudományok doktora” fokozattal minősített. Nem publikált előadásanyagai hasonló értékűek.

Eljegesedési görbéjével és az interglaciális korszakok elemzésével a hazai geográfiát eredményesen segítette a pleisztocén periglaciális kutatásokban. Tisztában kell lennünk azonban azzal, hogy a sokoldalúan és megbízhatóan megalapozott Bacsák-elmélet akkor nyújt számunkra hasznos támaszt, nem pedig buktatót, ha kutatómunkánk kiindulási szakaszában azt nem tudományos elméletként, hanem a sok közül egyik munkahipotézisként vesszük figyelembe. Mennél nagyobb horderejű ugyanis valamely tudományos elmélet, annál inkább jár azzal a veszéllyel, hogy a vele kapcsolatos, főleg részletmunkák az elmélet igazolásának eszközeivé válnak. BACSÁK GYÖRGY nagytekintélyű tudományos munkássága a pleisztocén korszak kutatásai számára ezzel a tanulssággal is szolgált. Vajon hány hivatásos tudósnak adatik meg — miként neki megadatott — olyan jelentőst alkotni, hogy elmélete, nagysága és plauzibilitása miatt az alkotói gondolkodásnak néha még béklyójává is válhat?

A Sors akarata, hogy centenáriumi születésnapj köszöntő helyett most búcsúzni vagyunk tőle kénytelenek!

DR. BACSÁK GYÖRGY-nek a magyar földrajztudomány méltó emléket úgy állíthat, hogy immár mintegy adósságot törlesztendő, tudományos munkásságának geográfiai vonatkozásait elemző tanulmányban kellőképpen értékelni fogja.

GÓCZÁN LÁSZLÓ DR.